

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 9 (1472) 26 ЛЮТАГА 2020 г.

21 лютага - Міжнародны дзень роднай мовы

У Дзень роднай мовы Ліда ўрачыста стала культурнай сталіцай Беларусі

Урачысты канцэрт на сцэне Палаца культуры ў Лідзе даў старт рэспубліканскай акцыі "Культурная сталіца Беларусі - 2020". У час канцэрта былі прадстаўлены розныя эпізоды гісторыі горада. Урачысты праграме папярэднічала выстаўка культурных асаблівасцей і дасягненняў Ліды. Яна аб'яднала мінулае і сучаснае горада, прапанаваўшы гасцям інтэрактыўнае падарожжа па адной з яго найстарэйшых вуліц. Таксама да свята быў выпушчаны канверт з арыгінальнай маркай "Ліда - культурная сталіца Беларусі - 2020", на якім паказаны выдатныя мясціны горада. Сёння адбылося памятнае гашэнне маркі специальным тэматычным штэмпелем. Ліда стала 11-м горадам, які атрымаў прэстыжны статус.

- Было некалькі прэтэндэнтаў на званне культурнай сталіцы. Але Ліда прэзентавала найбольш цікавую праграму, высокая была зацікаўленасць у

культурных падзеях на гэты год насычаны. Мы імкнуліся, каб кожнае мерапрыемства было перш за ёсць цікавае гараджанам і гасцям горада, - расказаў на добрай беларускай мове Сяргей Ложачнік.

Ён падкрэсліў: у гэтым годзе ў Лідзе запланавана больш за 3 тыс. мерапрыемстваў міжнароднага, рэспубліканскага і мясцовага маштабаў. Графік вялікіх сізн Ліды расписаны да лістапада. Канцэрты, выстаўкі, майстар-класы, пле-

нёры асабліва ў цэплю час года будуть праходзіць практична пастаянна. Сярод самых яркіх падзеяў - фінальны тур нацыянальнага адбору на міжнародны конкурс "Славянскага базару ў Віцебску", а таксама традыцыйны спа-

тым, каб правесці акцыю, з боку мясцовых і абласных улад, - адзначыла ў час цырымоніі адкрыція акцыі першы намеснік міністра культуры Наталля Карчэўская. - Ліда сёння ўваходзіць у бязвізовую зону, але вельмі важна, каб культурная сталіца стала прывабнай і для ачынных турыстаў.

Наталля Карчэўская ўручыла старшыні Лідскага райвыканкама Сяргею Ложачніку сімвал акцыі і сертыфікат "Ліда - культурная сталіца Беларусі - 2020".

- Эта ганаровы і вельмі адказны статус. Каляндар ку-

борніцтвы юных выканаўцаў, якія сталі адным з культурных брэндаў раёна. З траўня па верасень будзе працаўца культурна-турыстычны проект "Замкавы гасцініц". Кожную суботу і нядзелью тэрыторыя вакол Лідскага замка будзе пэртварацца ў святочную пля-

прадстаўнікоў краін СНД. Тэма Дня роднай мовы загучала на імпрэзе ад самага пачатку, ад передачы эстафеты Пінскам. Далей уся праграма ішла ў асноўным па-беларуску. Асобныя расейскамоўныя нумары ў выглядзе выступленняў некаторых чыноўнікаў і раздых песьні успрымаліся прысутнымі як дзікія і чужынскія.

belta.by
Радыё Рацыя.

Свята роднай мовы ў Гародні

І асадка - для нас вінтоўка!
Падымайма дуцу з руінаў!
Беларусы пішуць дыктоўку -
Пішуць заўтра сваёй Краіны!

Эдуард Акулін.

Пры аншлагу прайшла вечарына, прысвечаная Дню роднай мовы, якую зладзілі Таварыства беларускай мовы і суполка Саюза беларускіх пісьменнікаў Гародні. Ва ўтольным памяшканні "Цэнтра гарадскога жыцця" выступіў новы музычны гурт NZ, які прысутныя гарадзенцы сустрэлі авацыямі. Гурт малады, але ўдзельнікі - сталыя літаратары і журналісты. Кажа Валяніні Дубатоўка, удзельнік гурта:

- Невялічкі альбом з чатырох песень для гэтага дня роднай мовы. Выступіў наш гурт, прафесійным яго называць вельмі складана, тут больш пісьменнікі ды журналісты, але ёсць ж такі, калі працуеш разам, то гэта вельмі прыемна, гэта вельмі добра. Песні, якія мы тут прадставілі, яны нідзе больш не гучалі. Яны нарадзіліся ў нашым калектыве. Я думаю, гэта вельмі файна. Тут узгадка ідзе і пра пісьменнікаў, якія пісалі тэксты, як,

дзенская дыктоўка. Напісалі яе гарадзенцы па тэксе з аповесці "Данута" Аляксея Карпюка. Нягледзячы на доўгі тэкст дыктоўкі, удзельнікі патрабавалі не скарачаць яго ад чытальніка, якім быў музика Алесь Дзянісав. І вось што кажа Людміла Шаўчэнка,

удзельніца ўсіх трансацці дыктоўк у Гародні:

- Што такое для мяне родная мова? Хачу ў дзень роднай мовы сказаць так: мая родная мова - патрэба душы, паветра, антэна з космасам, сусветам.

Апошній часткай імпрэзы стаў міні-канцэрт Алесі Дзянісава. Сябры Таварыства беларускай мовы вельмі ўдзячныя фундатарам - гарадзенцам, якія дапамаглі ў набыцці падарункаў школьнікам-выдатнікам, дашкольнікам, якія выхоўваюцца па-беларуску, а таксама тым, хто фінансава

Радыё Рацыя

напрыклад, Віктар Сазонau, альбо музыку, якую пісаў Янка Трацяк. Так атрымалася. І атрымаўся ў нас гурт NZ.

Назва гурта перакладаецца, як "Новы Замак". Менавіта так называецца літаратурны альманах суполкі Саюза беларускіх пісьменнікаў.

А пасля прайшла ўласна 13-ая гара-

дапамог правесці свята для гарадзенцаў: Сяргею Зылькову, гаспадарам "Цэнтра гарадскога жыцця", крамам: "Кубік", "Цудоўня", "Адметнасць", выдавецтву "Літара", Змітру Захарку, Міколу Маркевічу, Галіне Парфёненка, парталу "Hrodna.life".

Якуб Сушынскі,
Беларускае Радыё Рацыя.

Час і Бог ведаюць, хто ў іх геній

*"Ні ў радасці, ні ў бядзе,
Ні на Страшным Судзе
Не адракуся ад Беларусі!"*

Рыгор Барадулін.

19 лютага ў Менску ў малой зале Белдзяржфілармоніі адбыўся канцэрт "Барадулін - назаду́жды", прысвячаны 85-тым угодкам з дня народзінаў народнага паэта Рыгора Іванавіча Барадуліна. На вечарыне прысутнічалі шматлікія прадстаўнікі творчай інтэлігэнцыі, грамадскія дзеячы.

Лідарам творчага пакалення назваў Рыгора Барадуліна паэт Леанід Васільевіч Дранько-Майсюк. Вершы яго адразніваюцца яркай метафорычнай насцю, тонкім псіхалагізмам, пранікнёным лірызмам, сакавітым гумарам, багаццем мовы і недасяжнай глыбінай і духоўнасцю. Скарбы вушацкай зямлі, на якіх выспываў яго літаратурны

талент - вусная народная творчасць, спевы і мудрасць маці Акуліны, вострыя на слова вушацкія жарты і адначасова прыродная глыбіня чалавечай мудрасці, а таксама прыгажосць роднай вушацкай вясковай прасторы - вось тое, што дапамагала шліфаваць талент, дадзены яму ад нараджэння. Геніяльнімі і энергетычна

ёмкімі ахарактарызыаваў яго двух- і трохрадкоў Рыгор Сітніца. Абодва паэты і сабры выканалі лепшыя творы Рыгора Барадуліна са зборнікаў "Нагбом", "Амплітуда смеласці", "Трэба дома бываць часцей", "Евангелле ад мамы".

- Ён быў поўным цікаўнасці, з ім побач заўсёды было ўтульна і камфортна, ён дзяляўся мілатой і лагодай і заўсёды ўмёу слухаць сурэмойцу, - узгадаў Рыгор Сітніца. - У канцы жыцця паэт узнікся да Біблейскай вышыні. Асноўнымі тэмамі ў

20-годдзю творчага звання

*Я - з барадой лясны вярблюд -
Народным стаў пээтам.*

Рыгор Барадулін.

І не крынічную ваду,
Насілі - у народ - бяду
І нагаворную жуду...

А я не сам сябе вяду:
Трымаюся за бараду,
З Народным у народ іду.

Яго цвялілкі падвяду
Да хуткамовак пры сустречы,
Дзе ёй прыбабунечка дарэчы,
Зыченні, показкі - на вечы!
У снуіцы мовы чалавечай
Язык гаворку не скалечыць:
Замова пойдзе ў грамаду.

Іду з Народным у народ, -
І скача слова з рота ў рот...
Вунь - афарызмай агарод,
Дражнілка прабіває плот,
А пажаданкі - шротам - дот...
Зліўляеца Кот Абармот:
- У вас, я думаў, моўны зброд...

У нас выслоўі гаваркія
У прымаўках заместа кія.
І забываначкі такія:
Дрыжаць дуронікі ліхія.
О, вёскі ў нас не ўсе глухія.

Гулёк, і ты ў народ ідзі,
Ідзі з Паэтам, з яго Словам.
З разумным досціпам - разлогам
Ідзі з слухай, і глядзі,
Бубнілкай сэрцы маладзі!

Хай за праспектамі і сцежкі
Гагочуць з прыказкі-пашецкі.
Хай і чыноўніцкія куры
Дзяўбуць намёкі-каламбуры.
Не стане ахламонам той,
Хто вып'е водзыўкі настой.

Гарэзных, словалюбна-мудрых
Рыгор не азаве: "Лахудры...".
Народны пэўніц: "Мова - Страж.
Не вымрам, мымры. Горад - наш!"

Паэт-Будзіцель

*З нагоды ўсталявання бронзовай
шыльды на даме, дзе жыў Рыгор
Барадулін, у падзяку яе
стваральнікам: Р. Сітніцу, І
Засімовічу, Г. Лабадзенку*

Ля кладкі Памяці
быў поцік рук.
Застаўся ў замяці
улады грук...

Тут незаснекная
сляды гудуць:
"Паэты грэшны..."
Іх не прыгнучы?

Ах, не ў дагодзе быў,
чупрый Рыгор..."

Ён зноў у сподзеве.

Час - метэр, -
і прысыромяцца
мазгі з лузгі...

Айчына - творыцца!

У берагі¹
Так зачарована

Рыгор глядзіць, -
каб і ўмуроўаных
усіх будзіць.

...Зімы задуміні
не астудзіць.
Тут Барадуліну

высока жыць!

P.S.

Паэт-Будзіцель! Наш Рыгор!
І той зачэп зник, той багор, -
каб не ўздымалася Ты да гор...

Глеб кажа: "Гонару хапіла.
Народ з Народным гэта - сіла!"

Снегань 2017 г.

Сяргей Панізінік.

час надыдзе.

**Эла Дзвінская,
фота аўтара.**

На здымках:

1. Леанід Дранько-Майсюк чытае вершы Р.І. Барадуліна;
2. Выступае Рыгор Сітніца;
3. Грае ансамбль "Класік-Авангард".

Спадчына Францішка Багушэвіча захоўваецца і вывучаецца

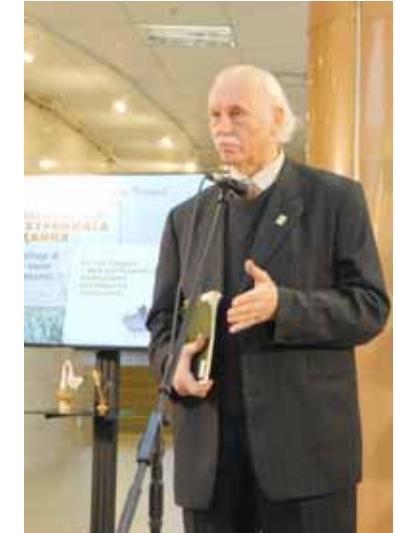
19 лютага ў Нацыянальнай бібліятэцы адбылася прэзентацыя электроннага праекта "Не пакідайце ж мовы нашай беларускай", прысвечанага 180-тай гадавіне з дня народзінаў Францішка Багушэвіча.

помнік і выдалі книгу ўспамінаў пра яго, якая таксама з'яўляецца яму помнікам і падарункам ад нас. Я вельмі ўдзячна Міхасю Скоблу, які разам з маёй дачушкай Аксанай прыкладаў шмат намаганняў, каб апрацаўваць і

Словы Ф. Багушэвіча напаярэдні Дня роднай мовы гучыць аса-блівія актуальна. Да яго спадчыны звязталіся Янка Купала, Максім Багдановіч, Цётка, паэты, пісьменнікі і выдаўцы пачатку XX стагоддзя, яго спадчыну вывучаюць беларусы эміграцыі. Не была яна забытай і за савецкім часам. Зараз слова паэта і прарока знаёмія многімі са школьнікі гадоў. Яму прысвячаюцца выдавецкія праекты і кніжныя выстаўкі. Новыя электронныя рэсурсы дапаўняе і багатыя ўсё, што было зроблена раней.

У ім сабраны вялікі пласт матэрыялаў, фотадыслікі, эпрэсіяністычныя творы беларускіх мастакоў, прысвечаныя Багушэвічу. Тут сабраны адлічбаваныя копіі прыжыццёвых вы-

данняў паэта, ёсць бібліографічны паказальнік, які ўключае выданні Ф. Багушэвіча ад 1909 года да нашых дзён. У другім раздзеле сабраныя публікацыі, якія прысвячаны жыццю і творчасці Францішка Багушэвіча. Сярод іх прадстаўлены книгі вядомага літаратуразнаўцы Уладзіміра Ілліча Содаля, які ўважае, грутоўна і дасканала даследваў жыццёві лёс і творчую спадчыну Багушэвіча. Электроннае выданне Нацыянальная бібліятэка пачынала ствараць яшчэ пры жыцці Уладзіміру Іллічу, у 2009 годзе.

На прэзентацыі новага праекта прысутнічалі родныя даследчыкі - Клара Барысаўна Содаль, яго дзеці Аксана Уладзіміраўна і Марат Уладзіміравіч, і мастак Мікола Кунава.

- Я вельмі задаволена, што зачыты гады, якія прайшлі пасля адъехаду Уладзіміра Ілліча, - распавяяла Клара Барысаўна - мы паставілі яму

ўյялкі ўсе тэксты. На прэзентацыю кнігі ў Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры прайшлі яго сабраныя і паплечнікі і вельмі шмат моладзі.

Сям'я Содаляў перадала асобнікі новай кнігі "Буйніцы і драбніцы" і ранейшыя выданні пісьменніка ў залу беларускай літаратуры.

- Улетку ў нашым філіяле ў Кушлянах адбудзеца фэст, прысвечаны Ф. Багушэвічу, і мы будзем рады сустрэць усіх, хто захоча наведаць гэтае мерапрыемства, - паведаміў дырэктар Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры.

Удзельнікі тэатра "Жывое слова" Алесь Мойскі і Алеся Сівухіна выразна па-мастаку прадкламавалі творы Францішка Багушэвіча.

У Менску будзе адчынена станцыя метро імя Ф. Багушэвіча.

**Эла Дзвінская,
фота аўтара.**

21 лютага - Міжнародны дзень роднай мовы

Заява Сакратарыята ТБМ з нагоды Міжнароднага дня роднай мовы

Дарація сябры!

21 лютага міжнародная супольнасць штогод адзначае Дзень роднай мовы. Мы звяртаемся да ўсіх грамадзян Беларусі, а таксама прыхільнікаў Беларушчыны за мяжой з просьбай выказаць у гэты дзень сваю падтрымку жывому беларускаму слову.

Давайце ў гэты дзень публічна правяім сваё шанаванне да старажытнай, тысячагадовай беларускай мовы, дзяржаўнай мовы Вялікага Княства Літоўскага, мовы трох Статутаў ВКЛ, трох Устаўных грамат БНР, сучаснай літаратурнай мовы Максіма Багдановіча, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Уладзіміра Каараткевіча, Ніла Гілевіча і Васіля Быкава.

Мы вітаем усіх, хто адзначае гэтае свята ў сваіх установах, і прапануем прыняць удзел у сёлетній Агульнацянальнай дыктоўцы. Заклікаем вас хораша, з усмешкай на вуснах прамаўляць па-беларуску ў сям'і, на працы, у дзяржаўным транспарце, у крамах і навучальных установах. Запаўняце па-беларуску розныя бланкі, квіткі, афіцыйныя паперы, анкеты і аптычальныя лісты. Даўшіце знаёмым і сваякам напісаныя па-беларуску ліст, паштоўку, тэлеграму, СМС ці паведамленне па электроннай пошце.

Любіце родную мову - яна дасканала і прыгожая!

Прынята на паседжанні Сакратарыята ТБМ 19 лютага 2020 года.

Дыктоўка ў Фрунзенскай арганізацыі ТБМ г. Менска

19 лютага, напярэдадні Міжнароднага дня роднай мовы, беларуская дыктоўка прышла ў бібліятэцы №14 г. Менска. Дыктоўку арганізавала Фрунзенская арганізацыя ТБМ г. Менска супольна з бібліятэкай №14 імя Францішка Багушэвіча. У сувязі з тым, што сёлета 21 сакавіка спаўненца 180 гадоў з дня нараджэння Францішка Багушэвіча, тэкстам дыктоўкі была яго прадмова да кнігі "Дудка беларуская". Загадчыца бібліятэкі Наталля Стрыгельская шчы-

ра прывітала ўсіх ўдзельнікаў і пажадала ім поспехаў у напісанні дыктоўкі. У дыктоўцы ўзялі ўдзел навучэнцы першага курса лінгвагуманітарнага каледжа, сябры ТБМ і супрацоўнікі бібліятэкі. Тэкст дыктаваў дасведчаны выкладчык Алесь Віктаравіч Чечат. Пісалася дыктоўка на адмысловых аркушах. Пасля яе заканчэння адбылася калектыўная праверка прац, і ахвочыя атрымалі адзнаку за свае веды.

Павел Чайкоўскі, г. Менск.

У Полацку напісалі дыктоўку да Дня роднай мовы

Напярэдадні міжнароднага Дня роднай мовы ў Полацку напісалі дыктоўку. Акрамя ўласна дыктоўкі адбыўся і музычны выступ лідара полацкага рок-гурта "Версія" Паула Сляпцова. Кажа кіраўніца інфармацыйна-культурнага цэнтра "Ініцыя-Арт" і арганізаторка моўных курсаў "Жывая мова" Вольга Дамаскіна:

- Раней ніколі не праводзіла дыктоўкі. Гэта наша ініцыятыва, ініцыятыва інфармацыйна-культурнага цэнтра "Ініцыя-Арт". Мы працягваем

сустэречы "Жывая мова". І ў межах гэтых сустэреч і ў працяг іх - гэта дыктоўка да Міжнароднага дня роднай мовы.

У якасці тэкста для дыктоўкі полацкі пісьменнік Алесь Аркуш выкарыстаў урывак са свайго рамана "Захоп Беларусі марсіянамі". А Павел Сляпцоў выканаў песні на вершы наваполацкага паэта Юрася Касцюка.

Васіль Кроква,
Беларускае Радыё Рацыя.

Дыктоўка ў Гарадзенскім дзяржаўным медицынскім універсітэце

Напярэдадні Дня роднай мовы ў Гарадзенскім дзяржаўным медицынскім універсітэце прыйшлі дні беларускай мовы. Адбыліся студэнцкія чытанні, сустэречы з пээтамі і празаікамі літаратурнага клуба "Катарсіс", наведалі студэнты музея беларускай этнографіі ГрДМУ. А закончылася святочная імпрэза 21 лютага напісаннем дыктоўкі па ра-

мане гарадзенскага празаіка Аляксея Карпюка "Вершалінскірай", у якой прынялі ўдзел студэнты і выкладчыкі ўніверсітэта.

Віктар Варанец.

У Глыбокім дыктоўку пісалі ў раённай бібліятэцы

XIII Агульнацянальную дыктоўку напісалі глыбачане ў Цэнтральнай раённай бібліятэцы. Сёлета Глыбоцкаму раёну сп摒іліся 80 год, таму вырашана было ў Дзень роднай мовы абраць адпаведную тэму дыктоўкі. Тэкстам дыктоўкі стала адна з легендай пра назну горада Глыбокага і яго заснавальніка Зіновіча і Корсака. Дыктоўку чытала бытая настаўніца беларускай мовы, а цяпер ужо пенсіянерка, Ала Буцько. Яна мае вялікі стаж працы ў Глыбоцкай раённай гімназіі. Як кажа Ала Буцько, дыктоўку пішуць людзі рознага ўзросту як вучні, ліцэісты, так і глыбачане больш сталага ўзросту. Двойкі за дыктоўку ніхто ніколі не атрымліваў, а вось 9 і 10 былі.

- Яшчэ не дрэнна, калі прыйдзі хаця б раз у год і напісаць дыктоўку. Сабрацца разам. Праверыць свае веды. Я два гады назад таксама дыктавала. І людзі старэйшага ўзросту былі. Яны не ведаюць нават тых правіл. Правілы ж змяніліся. Ну і даволі паспяхова яны справіліся.

Дыктоўка была ананімнай. Але кож-

ны, хто яе пісаў, можа даведацца пра вынікі на сайце Глыбоцкай раённай бібліятэкі паводле парадкавага нумару. Сёлета з 17 чалавек 9 балаў атрымаў толькі адзін. Сярод тых, хто пісаў дыктоўку, быў і журналіст Зміцер Лупач:

- Мы рашылі далучыцца да мерапрыемства, якое праводзіла нашая бібліятэка. Ну і сходзіць на агульную дыктоўку. На гэты раз яны ўзялі тэкст, які менавіта тычыўся легенды пра наш горад. Я з гэтай легендай не зусім згодны, ну але раз нейкі чалавек яе прыдумаў, то напісалі дыктоўку па гэтай легендзе. Гэта добра, што менавіта па мясцовай тэмэ, таму што людзей заўсёды цікавіць менавіта тое, што тычыцца лакальнай гісторыі або географіі.

У Дзень роднай мовы ў Глыбоцкай бібліятэцы таксама адбылася сустэреч з пісьменнікам Францам Сіўко, і была арганізавана выставка кніг, прысвечаная роднай беларускай зямлі.

Таццяна Смоткіна,
Беларускае Радыё Рацыя.

21 лютага - Міжнародны дзень роднай мовы

ДЗЕНЬ РОДНАЙ МОВЫ У ВЕРХНЯДЗВІНСКУ

Дзень роднай мовы, які тутакім грунтоўным фармаце адзначаўся ў Верхнядзвінску ў трэці раз, быў вельмі насычным і змястоўным. Нават, калі лічыць толькі па працягласці свята: яно доўжылася з 10.00 гадзін раніцы і скончылася амаль у 17.00 гадзін вечара.

Раённая арганізацыя "Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны" разам са сваімі актыўістамі і памошнікамі - Цэнтрам дзяяці і моладзі - загадзя распрацавалі праграму аж на цэлы дзень, які распачаўся творчай імпрэзай з удзелам пісьменніцы Ірыны Жарнасек і мясцовы аўтараў - Антона Бубалы, Вячаслава Якімава, Алены Карасёвой і мастака творчай суполкі "Пагоня" Валерыя Шчаснага, які да гэтага дня прымеркаваў выставу сваіх карцін, што адлюстроўваюць гісторычны падзеі, якія адбываліся на нашай зямлі і задаюць пытанні да раздуму. Бо тое, што робіць мастак, прымушае шукаць адказы на зусім няпростая пытанні. Адна з тэм, якая заняла не адно палатно - Расіцкая трагедыя далёкага 1943 года, калі разам з жыхарамі Расіцы ў поўдня вайны пайшлі святары - Юры Кашыра і Антоні Ляшчэвіч. Адноўлены Расіцкі храм, што стаў месцам паломніцтва, як помнік нашай памяці, мужнасці і самаахвярнасці.

Магчыма таму, што абодва святары беатыфікаваны, на мой погляд, паспрыяла і тое, што гэта трагедыя знайшла сваё ўвасабленне і ў літаратурным творы Ірыны Жарнасек "Будзь воля Твая". Дзелячыся ўспамінамі пра тое, што падштурхнула аўтарку да напісання рамана, яна сказала:

- Падштурхнула сустрэча з адной жанчынай, у якой я брала інтар'ю, і тая распавяла, што цудам ёй удалося застасца жывой.

- Але, - як кажа пісьменніца, - цяжкасць напаткала ў тым, як выкласці багаты матэрый успамінаў, якія сабрала падчас сустрэча са сведкамі Расіцкай трагедыі. Не адзін раз бралася за кнігу, але адчуvala: не тое, і зноў шукала форму, якая б змагла адлюстраўваць тое, што адбылося ў той час. Сёння, мне падаецца, я б змяніла нешту ў кнізе, але, што напісана, тое напісана. Дарэчы, гэта мая адзінай кнігі пра вайну. Пра яе мне было цяжка пісаць, бо ніхто так праўдзіва не зрабіў гэтага, як Быкаў, а я ж - дзіця паслявіснага часу.

Чаму пісьменніцу так прыцягвае Расіца?

- Расіца сталася ўжо часткай майго жыцця. І не толькі таму, што напісала я пра трагедыю Расіцы кнігу. Не, немагчыма вытлумачыць, чым яна так прыцягвае да сябе. Не хochaцца казаць пафасных словаў.... Расіца - гэта праўда пра нас і нашу зямлю. Пра яе трагічнае мінулае і пра такую супяречлівую нашу сучаснасць.

Гу́чары раз Ірына Францаўна едзе ў Расіцу на жалобныя мерапрыемствы, якія прайшли ў мінулыя выходныя.

У СШ № 2, куды мы завіталі ў гэты дзень на чарговую сустрэчу з настаўнікамі і вучнямі школы, гаспадыня якога - настаўніца Ларыса Дзевяковіч, запрасіла пісьменніцу, кніга І. Жарнасек - у школьнім краязнаўчым музеі.

Кніга запатрабавана чытачамі, пра што сведчаць допісы ў сеціве, але для пісьменніка - гэта вялікі фінансавы выдатак. На мой розум, то мясоўым уладам, магчыма, трэба было бы парупіцца пра тое, каб перавыдаць

кнігу, якая сёння захоўваецца нават у Ватыкане. Калі пісьменніца даведалася пра такі факт, то была вельмі здзіўлена такай нечаканасцю.

У Ірыны Жарнасек калі дзясятка кніг, сярод якіх і "Ліст да сына", твор напісаны тады, калі сын яшчэ пад стопам хадзіў, кажа яна. Героямі аповесці з'яўляюцца наша маладыя людзі, якіх хвалююць праблемы сучаснага жыцця, дзе б яны ні жылі, - у горадзе ці ў вёсцы: сяброўства і каханне, вернасць чалавечаму і грамадзянскому абязяжду, адказнасць за лёс роднай зямлі. І, як лічыць пісьменніца, актуальнасць гэтых проблем у сённяшнім грамадстве толькі ўзрастаете, пра што яна і гаварыла на сустрэчы з вучнямі ў СШ № 2.

Ірына Францаўна займаецца і перакладчыцкай працай, піша апавяданні для дзяяцей і некалькі сваіх кніг яна прывезла для ўручэння пераможцам раённага конкурсу чытальнікаў і асабіста іх уручыла.

Вячаслаў Якімав, эксп-старшыня раённага суда, узяўся за пяро, калі з'явілася больш вольнага часу і дзе першя кнігі - гэта, як падзяка роднemu куточку, дзе нарадзіўся. У першай - успаміны жыхароў Езярышча, яго роднай вёскі, а падзеях вененага часу, у другой - багатая гісторыя мястэчка Езярышча. Заўажна, што абедзве кнігі - на беларускай мове, на якой цудоўна размаўляе і сам аўтар, што для мяне стала некалькі нечаканым. Але варта прачытаць уступ да адной з кніг, і атрымаеш грунтоўны адказ.

Выступаючы на сустрэчы пе-рад прысутнымі, Вячаслаў Васільевіч правёў такі "гістарычны ўрок" для настаўнікаў і вучняў, што ўкладальнік падручнікаў па гісторыі Беларусі праста не знойшлі б аргументаў супраць.

- Наша дзяржава, - казаў Вя-

часлаў Якімав, - яшчэ ў 16 ст. мела такі Статут, па якім пісаліся Статуты ўсёй Еўропы на працягу 200 год! А мова - гэта той складнік, без якога не можа быць дзяржавы. І наша мова - адна са старэйшых моваў сусвету.

Алена Карасёва, самая маладая ўздељніца імпрэзы, прысвечанай Дню роднай мовы, выдала пакуль яшчэ толькі адну кнігу, якая атрымала ўсе прэміі старэйшых калег. Але ў яе - шмат гумарыстычных матэрыйялаў, якія не раз друкаваліся на стронках "Вожыка".

Антон Бубала, мясцовы краязнавец, настаўнік, аўтар дзвюх кніг, шматлікіх публікаций у раённай, абласнай і рэспубліканскай прэсе, узгадаў на вечарыне імёны тых нашых землякоў - паэтў і пісьменнікаў, якія нарадзіліся на Верхнядзвіншчыне.

Акрамя дзвюх сустрэч - у Цэнтры дзяяцей і моладзі і СШ № 2, Ірыну Францаўну Жарнасек чакалі і чытачы раённай бібліятэкі імя Т. Хадкевіча. Шчыра, нязмушана ішла ўсе паводле ўсіх заслужаных.

Музыка, вершы і проза, карціны - гэта тыя галіны чалавечай творчасці, якіх не паддаюцца лагічнаму асэнсаванню, бо, напрыклад, каб вырабіць дэталі, распрацоўваюць чарцяжы, дзе дакладна ўсё вымерана-вызначана. Творчасць жа не паддаецца ніякім лагічным схемам і чарцяжам. Як нараджаюцца радкі вершаў ці сюжэты раманаў і карцін? Гэта ўсё - з вобласці непазнаных і не вывучаных таямніц, і тым цікавей нам будуть іх носьбіты - паэты і пісьменнікі, музыкі і мастакі!

Валяніца Болбат,
ТБМ, Верхнядзвінск.

Курсы "Мова Нанова" ў Лідзе далучыліся да 13-й Агульнанацыянальной дыктуйкі

19-га лютага да Міжнароднага дня роднай мовы, курсы беларускай мовы "Мова Нанова" ў Лідзе на сваіх занятках у банкетнай зале кавярні "Тутака" далучыліся да 13-й Агульнанацыянальной дыктуйкі.

Для напісання Агульнанацыянальной дыктуйкі Таварыствам беларускай мовы імя Ф. Скарыны былі прапанаваныя на выбар чатыры тэксты. Выбар курсаў "Мова Нанова" ў Лідзе выпаў на тэкст Васіля Быкава "На Чорных

лядах".

А распачалі дыктуйку вершам Уладзіміра Каараткевіча "Дзе мой край", які цудоўна прачытала выкладчыца курсаў Марыя Ганчар.

Пасля напісання дыктуйкі адбылася презентацыя цудоўнай песні Людмілы Краснадубской "Беларусь" у выкананні самой аўтаркі.

Дыктуйку напісалі ўсе на выдатна!

Алег Лазоўскі.

У Гомелі да Дня роднай мовы прайшло сямейнае свята

22 лютага ў Гомелі слухачы курсаў "Мова Нанова" зладзілі сямейнае свята, прымеркаванае да Дня роднай мовы. На свяце былі рыцары-рэканструктары, батлейка, спектакль, майстар-класы, конкурсы і

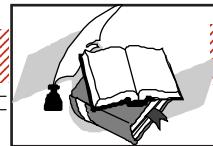

Юры Усціновіч прадэманстраваў дзяцям валоданне "лепшай сяброўкай" рыцара - шабляй. Свята скончылася сумесным выкананнем песні "Простыя рэчы".

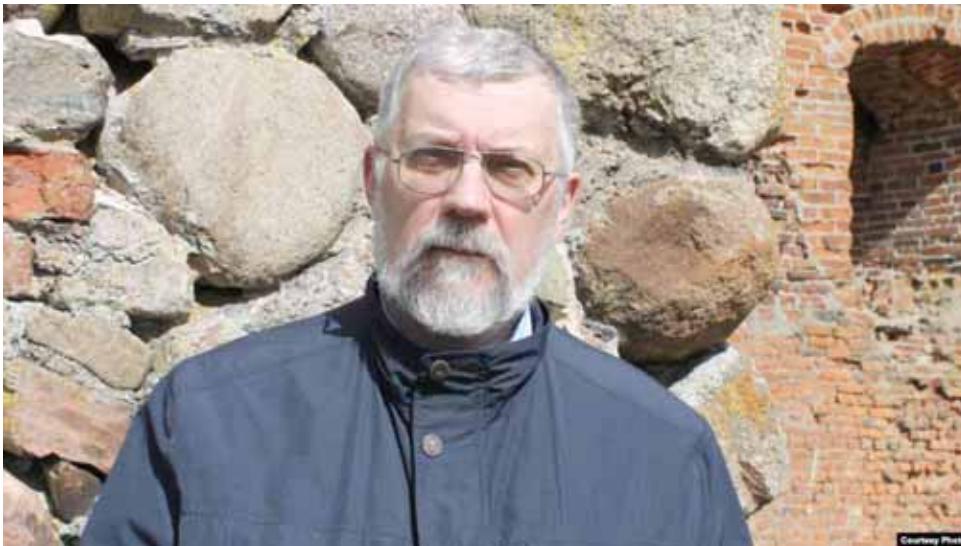
- Мова - не толькі інструмент камунікацый, хоць гэта яе галоўная функцыя. Гэта каштоўнасць, якая нас аўядноўвае. У паўмільённым горадзе Гомелі няма беларускамоўнай адукацыі.

Сённяшняя цікавінасць да мерапрыемства з боку бацькоў і дзяяцей паказвае, што ёсць попыт на мову, адукацыю на роднай мове, - за значчу Мікола Бянько.

Радыё Свабода.

Старшыні асацыяцыі беларусістаў Санкт-Пецярбурга Мікалаю Нікалаеву - 65 год

21 лютага споўнілася 65 гадоў Мікалаю Віктаравічу Нікалаеву - аўтару кнігі "Беларускі Пецярбург", ураджэнцу Наваградчыны, доктару філалагічных навук, старшыні асацыяцыі беларусістаў Санкт-Пецярбурга. Мікалай Нікалаев даўно жыве ў паўночнай сталіцы Рәсей, але ўвесь час дбае пра Беларушчыну і не забывае пра родную мову і традыцыі.

- Большасць кантактаў у Пецярбургу па-руску, але мы трymаемся вельмі моцна за гэта. Бо гэта важна. І пастарэўшы, і жывучы ў іншым моўным асяроддзі, у іншай краіне, мы гэта разумеем больш востра. Беларусы гэта не адчуваюць, паколькі яны

натоўпам таўкуща на сваёй тэрыторыі, а мы гэта тут адчуваём, і цэнім. І часам плачам, калі бачам, што гэта не цэняць. Бо страваціш - не вернеш. А каб не страваціш - трэба шанаваць.

У дзіцячыя і юнацкія гады Мікалай Нікалаев жыў на Наваградчыне. Унёс значны ўклад у вывучэнне гісторыі Беларусі, вывучэнне і захаванне гістарычна-культурнай спадчыны Наваградчыны. Мікалай Віктаравіч Мікалаев занесены ў Кнігу Славы Наваградскага раёна. Ён з'яўляецца аўтарам шматлікіх навуковых прац па гісторыі Беларусі, Рәсей, Польшчы і Украіны.

Беларускае Радыё Рацыя.

Актуальная книга

У Сталічнай краме "Акадэмкніга" днямі набыў навуковае выданне "Зміцер Жылуновіч: Чырвоны адраджэнец". Аўтар Аляксей Елісеев. У кнізе на падставе рознабаковых крыніц асвятляеца грамадска-палітычная дзеянасць Зміцера Жылуновіча (Цішкі Гартнага 1887-1937 гг.). Дарэвалоцціны сацыял-дэмакрат, нашанівец, адзін з лідараў БСГ у 1917-1918 гг., актыўны дзеяч Белнацкама і беларускіх секцый РКП(б), першы старшыня ўрада Савецкай Беларусі, актыўны ўдзельнік беларусізны, адзін са стваральнікаў легендарнага Інбелкульта, заснавальнік часопіса "Полымя", арганізатар архіўнай і выдавецкай справы БССР, асветнік, палітычны публіцист, арыгінальны гісторык беларускага нацыянальнага руху, Зміцер Жылуновіч уяўляе сабой выдатную, але і супярэчлівую асабу ў гісторыі Беларусі.

У кнізе выкарыстаны фотадокументы з фондаў Беларускага Дзяржаўнага архіва - музея літаратуры і мастацтва, Беларускага Дзяржаўнага архіва кінафотадокументаў, а таксама Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры.

Кніга рэкамендавана да выдання Вучоным саветам менскага філіяла РЭУ імя Г.В. Пляханава. Навуковым рэдактарам твора з'яўляецца доктар гістарычных навук, прафесар Эмануіл Іофе.

Рэцэнзентамі кнігі з'яўляюцца: доктар гістарычных навук, прафесар Аляксандар Гужалоўскі, а таксама кандыдат гістарычных навук, дацэнт Валянцін Мазец.

Наклад навуковага выдання 200

асобнікаў. Кніга разлічана на выкладчыкаў, студэнтаў, магістрантатаў, аспірантаў, настаўнікаў, а таксама на аматараў айчыннай гісторыі.

Кошт кнігі 25 рублёў. Трэба адзначыць, што высокую ацэнку кнізе даў класік беларускай літаратуры (які шмат зрабіў для вывучэння асобы сп. Жылуновіча) Эрнэст Ялугін, аўтар рамана пра Цішку Гартнага "Без эпітафіі".

Спадзяюся, што літаратар Аляксей Елісеев наладзіць презентацыю кнігі ў якой небудзь навучальнай установе альбо бібліятэцы.

*Аляксей Шалахоўскі,
гісторык культуры.*

Цікавая сустрэча з беларускім пісьменнікам

Беларускага пісьменніка і краязнаўца Леаніда Лаўрэша, даследчыка гісторыі нашай радзімы запрасіла да нас, студэнтаў гісторыкаў першага курса Гарадзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, на сваю лекцыю па крыніцаўстве прафесар, доктар гістарычных навук С.В. Марозава. Крыніцаўства - новая для нас дысцыпліна. Гэта была адна з першых лекцый, на якіх Святлана Валянцінаўна знаёміла нас са значэннем гістарычных крыніц для даследавання мініўшчыны і шляхам іх пошуку: у бібліятэках, архівах, інтэрнэце. Леанід Лаўрэш быў прадстаўлены нам, студэнтам, як краязнавец, які свае навуковыя і навукова-папулярныя працы будзе выключна на гістарычныя крыніцы, чым яны і ўяўляюць вялікую цікавасць для гістарычнай навукі. А таксама як стваральнік і адміністратор гістарычнага сайта rawet.net, дзе ім назапашаны вялізныя рэсурсы крыніц і літаратуры аб гарадзенскай і беларускай дауніне.

Да нашай сустрэчы была падрыхтавана выставка кніг, аўтарам якіх з'яўляеца Леанід Лаўрэш. Больш за гадзіну ён цікава расказваў нам пра свае кнігі і адказваў на пытанні, якіх студэнты накідалі яму шмат.

Ахвяраванні на ТБМ

1. Рымша Алесь - 20 р.
 2. Кунцэвіч Уладзімір - 30 р.
 3. Гацкі Уладзімір - 31 р.
 4. Кулік Анатоль - 10 р.
 5. Паўловіч Віктар - 10 р.
 6. Шэвяка Аляксандр - 10 р.
 7. Мудроў Алег - 10 р.
 8. Гняткоў Валеры - 10 р.
 9. Пісарэнка Алесь - 15 р.
 10. Фарнэль Кастьюс - 5 р.
 11. Мельнікаў Юрась - 10 р.
 12. Мельнікаў Алесь - 10 р.
 13. Жукаў Вітаўт - 5 р.
 14. Рындзевіч Вячаслаў - 10 р.
- Усе Наваполацк.
3 іх сяброўскія складкі за 2020 г. - 60 р.
1. Фед. Веп. Свядом. - 5 р., г. Менск
 2. Фурс Антон - 50 р., г. Паставы
 3. Шкірманкоў Фелікс - 40 р., г. Слаўгарад
 4. Вяржчык - 30 р., г. Барысаў
 5. Ляўшун Д. - 33 р., г. Менск
 6. Крачкоўская В.А. - 15 р., г. Магілёў
 7. Крыўко - 10 р., г. Наваполацк
 8. Вайдзялевіч - 15 р., г. Менск
 9. Рабека Мікалай - 40 р., г. Менск

Дзейнасць ГА "ТБМ імя Францішка Скарыны" па наданні роднай мове рэальнага статусу дзяржаўнай вымагае вялікіх выдаткаў. Падтрымаць ТБМ – справа гонару кожнага грамадзяніна краіны.

Просім Вашыя ахвяраванні дасылаць на адрес: вул. Румянцава, 13, г. Мінск, 220034, альбо пералічыць на разліковы рахунак ТБМ № BY84BLBB30150100129705001001 у Аддзяленні № 539 ААТ "Белінвестбанка" IBAN - BLBBBY2X (УНП 100129705) праз любое аддзяленне ашчадбанка Беларусбанк.

(Працяг. Пачатак у папяр. нумарах.)

БАЛАДА МІХАЛА ЗАБЭЙДЫ-СУМІЦКАГА
(14.06.1900 - 21.12.1981)

Спяваючы ў Празе, спяваў для Айчыны
І ў сэрцы Айчыну, як песню, бярог.
Самотна шумелі бярозы, рабіны
Над пылам і брукам радзімых дарог,
Якімі табе не прыехаць дахаты
І ў очы вяскоўцаў,
бы ў вечнасць, зірнуць
І ўбачыць народ працавіты й багаты,
Які беларускім у свеце завуць
За мову, за годнасць, за мужнасць і веліч,
Якія спрадвеку, якія навек.
І страшна,

што ў цэркви сцяжыны ўтравелі,
Але жыве Бог у душы, бы ў царкве.
І ты зноў спяваеш, і чуе Еўропа,
І хоча, каб ты беларусам сябе
Больш не называў і пражыў у журбе
На дне залатага ад гільзаў акопа,
З якога не кожны бароніць Айчыну,
Каб сонца было па-над ёй і каб ты
Усё да астатку Айчыне пакінуў
І быў для Айчыны, як кропля вады
Жывой... І ты не адрокся ад долі
Сябе называець беларусам, каб мы
Адвечнае наша імкненне да волі
Не пазагублялі на сцежках зімы,
Калі ты пайшоў...

3.08.2008 г.

БАЛАДА ПЁТРЫ СЕРГІЕВІЧА
(10.07.1900 - 1.11.1984)

Мастак - нявольнік вечнай прыгажосці,
Якому аж да смерці без спачыну
Не маляваць партрэты для кагосяці,
А ратаваць славутую Айчыну
Ад той самоты, што людзям не сніца,
А не дae табе спакойна жыць,
І век табе на родны край малицца,
Які даўно распяты на крыжы
Дарог Еўропы, па якіх агнёва
Хадзілі заваёўнікі не раз,
Ды Беларусь жыве, жыве і мова,
Яна, як наша кроў, заўсёды ў нас.
І да цябе, да віленскай майстэрні,
Прыходзяць, як да Храма, мастакі
І прыгажосці беларускай зерне
Ты ў сэрцы рассяваеш на вякі,
І прыгажосць у людзях праастае,
Якія любіць не сябе, Айчыну.
Айчына непрыгожай не бывае.
Яе любіць да смерці без спачыну.
І ты малюеш, што душа жадае,
За што табе не плацяць ні граша.
Малюеш, і душа твая спявае,
І плача беларуская душа.

4.10.2008 г.

БАЛАДА УЛАДЗІМІРА ДУБОЎКІ
(15.07.1900 - 20.03.1976)

Дваццаць сем гадоў, як груганоў,
Чорна прашумелі праз душу.

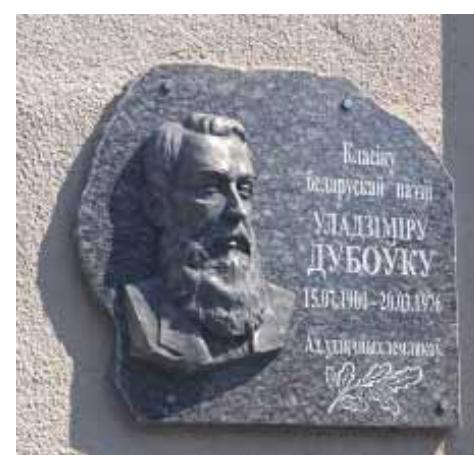
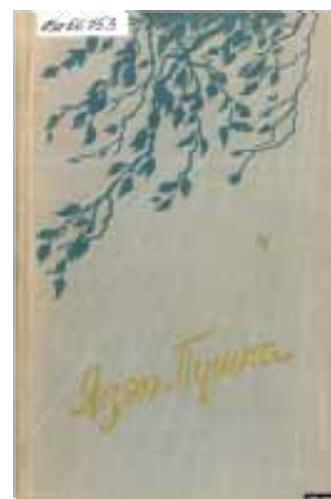

Віктар Шніп

БЕЛАРУСКІ ПАНТЭОН

Балады крыві і любові

БАЛАДА ЯЗЭПА ПУШЧЫ
(7.05.1902 - 14.09.1964)

Словы на паперы, нібы кроў,
Бы трава вясной пасля дажджу
На магілах, дзе сябры ляжаць,
На пажарышчах, дзе родны свет,
У які штодня ляціць душа
І вяртаецца ў чужы санет,
Нібы ў клетку, у якой жыццё
Існуе настолькі, колькі ты
Любіш гэтай клеткі свет святы
Запаўняць душой, як сад лісцём
Восенню сцяжыны запаўняць
Любіць вечер, што заўжды з табой
Пасмяяцца і пасумаваць
Можа ў волі горкай і чужой,
Вырваница з якой німа ўжо сіл,
Бо ў аблоках сонца, як касцёр
У снягах, дзе чорны небасхіл,
Нібы воран крылле распасцёр
І крияле за табой услед
Праз гады, праз вершы, праз любоў,
Праз пажарышчы, дзе родны свет,
Дзе шыпшина ў снезе, нібы кроў...

1-2.02.2005 г.

БАЛАДА МІХАСЯ ЗАРЭЦКАГА
(20.11.1901 - 29.10.1937)

...А ты быў рамантык, вясёлы, прыгожы
І верыў, што здзейсняцца мары твае
У гэтай краіне, якая ўсё ж змока
Асіліць цямрэчу, што жыць не дае.
Цябе ж расстралялі, а творы спалілі,
І чорны каstryчнік зрабіўся чарнай.
Твае аніколі не знайдзем магілы,
Айчына магіла стала твае.
І людзі баяцца заплакаць, бо слёзы
Прыцігаюць чорны расстрэльны свінец,
Таму адзінокія плачуць бярозы
У шэрэні ранній, нібы ў сівізне.
І попел змяцца ад спаленых твораў,
І змыецца кроў, і пральца зноў кроў,
І гэта яшчэ сотні раз тут паўтораць
Злыднігі, якім не патрэбна любоў
Да роднай зямлі і да роднае мовы.
З нябес на зямлю ты спакойна глядзіш,
Бо знаеш, што прыйдзе час лепішы і новы,
З травы прарасце беларускі наш крыж,
Той крыж, за які тут стралялі, душылі
Усіх, хто не траціў пачуцця людскіх,
І мы іх не знайдзем ніколі магілаў,
Айчына магіла стала для іх.

10.06.2010 г.

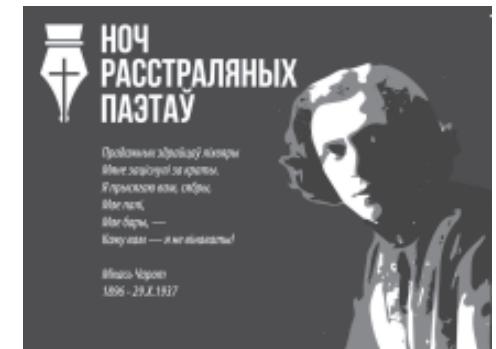
БАЛАДА ЯЗЭПА ПУШЧЫ
(7.05.1902 - 14.09.1964)

Гнеў і плач, як наша вечнасць, беларускі,
За якія нельга нас не палюбіць
І сказаць, што ёсць мы тут
і тут мы будзем,
Хоць народжаныя пад Сатурнам мы.

Грымне весні гром,
і гром жыццё разбудзіць,
І той Слова скажа, што век жыў нямым,
І народзішся ты зноў у Беларусі,
У якой ёсць слава, веліч і свой шлях,
Над якой крияле, як анёлак, бусел,
За якую ўмерці - гонар, а не страх.

20.07.2009 г.

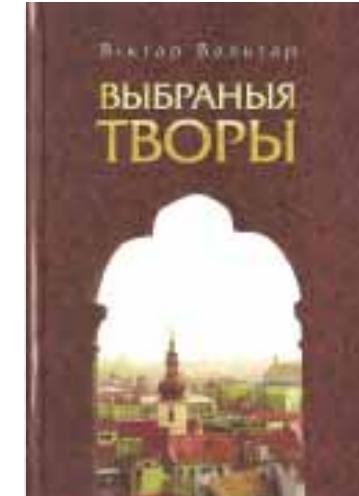
БАЛАДА НЕВЯДОМАГА ПАЭТА
(... - 1937)

Прыходзіў Пушча да мяне, не плакаў,
А штосьці мне таемна шаптай
Пра чорнага вялікага сабаку,
Якому ён лісты ўнаучы пісаў.
І ноч была на вуліцы і ў свеце
Стаяла восень, як на ўзмежку слуп,
Дзе часцяком вашывы цёрся вецер,
Здалёку новы нюхаючы клуб.
Я з Пушчам піў халодную гарбату
І вусны апякаў, нібы агнём,
І вершамі, як матылямі, хату
Мы напаўнялі, каб спаліць іх днём
І разысціся па сваіх стагодзінях,
Нібы ваўкі па пушчах і палях,
Кроў пакідаючы на першым лёдзе,
На снезе, як на белых валасах
Абстрыжаных нажніцамі тупымі.
І ты маліўся на сабачы след,
Каб мы з табой засталіся жывымі
Пакуль ні родзіцца яшчэ пает,
Які не будзе без прычыны плацаць,
А вершы звар'яцеляя шаптаць
І чорнаму вялікага сабаку
Лісты, як сябру невясёламу, пісаць.

7.10.2018 г.

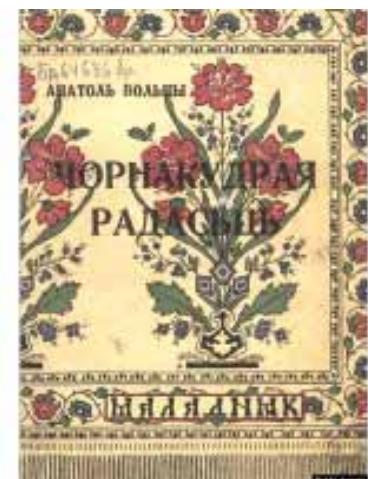
БАЛАДА ВІКТАРА ВАЛЬТАРА
(28.07.1902 - 17.04.1931)

Пад Сатурнам нараджаюцца паэты
І ў нябесы схыдзяць, як вада ў пясок.
Ты, гаротны, добра ведаеш пра гэта,
Бо жыццё тваё як на вятрах лісток
На бярозавай галінцы Беларусі,
Для якой ты на чужыне не чужы.

З Прагі, нібы з выраю, дамоў вярнуўся,
Каб любіць людзей прыгожых і дажджы,
Што ніколі не размыюць сцежак вузкіх
Да крыжоў, да курганоў, дзе чуйна спінь

БАЛАДА АНАТОЛЯ ВОЛЬНАГА
(19.11.1902 - 29.10.1937)

Твой апошні верш ператварыўся ў Храм
І ў яго маліца прылятае вецер
З поля, што не перайсці ніколі нам,
Поля вольнага німа ўжо больш у свеце,
Што прыдумаў Бог, калі ляпіў Паэта,
Сумнага, як думкі пра той свет,
У які, як цень, цячэ спакойна Лета,
Чорная, як чорны, чорны пісталет.
І ты ўпаў, і ў небе сонца знікла ўміг,
Быццам не было ніколі сонца ў свеце.

З поля вецер, як расстрэлены, заціх
І з табой на волю палацеў зноў вецер.

8.04.2017 г.

(Працяг у наступным нумары.)

(Працяг. Пачатак у папярэдніх нумарах.)

16 чэрвяня. У Пінску новы тэмпературны максімум - паветра нагрэлася да $+32,6^{\circ}\text{C}$ (у 2007 г. было $+31,7^{\circ}\text{C}$).

16 чэрвяня, нядзеля. Праваслаўная і католікі святкуюць першы дзень **Св. Троіцы.** У католікі гэта 57 дзень пасля Вялікадня. За апопшні тыдзень у Беларусі патанулі 46 чалавек, многія з іх былі п'яныя.

17 чэрвяня. У Менску, на вул. Дзянісаўская, закрыўся буйнейшы гіпермаркет "Еўрапонт".

У Менску прыляцеў прэзідэнт Егіпта Абдул-Фатах Халіл Ас-Сісі. Тут будзе гасціць 3 дні. Прыляцеў ён на самым дарагім самалёце Airbus A340-200.

21 чэрвяня. У Менску, на стадыёне "Дынама", адкрыліся II Еўрапейскія гульні. На іх адкрыцці быў толькі прэзідэнт А. Лукашэнка і прэзідэнт Малдовы Ігар Дадон. Прэзідэнт Сербіі Аляксандар Вучыч на афіцыйнае адкрыццё не пайшоў, бо там была дэлегацыя Косава (незалежніць Косава не прызнае Сербія, Беларусь, Расія). На II Еўрапейскія гульні у 2017-2019 гадах патрачана каля 840 мільёнаў рублёў (гэта 403 млн. долараў) - пра гэта паведаміў першы віц-прем'ер Аляксандар Турчын на тэлеканале "Беларусь 1". Якіяны прынеслі прыбыток, пра гэта нават не паведамлялася.

21 чэрвяня. Тэрмометр у Магілёве паказаў **плюс 34,1** градуса, ранейшы максімум складаў плюс 32,5 і быў у 2002 годзе.

23 чэрвяня. У Рэчыцы выпаў такі вялікі дождик, што затапіла рынак. Вады было да калена.

Стала вядома, што на **ЦТ па беларускай мове** 42 атрымэнты атрымалі па 100 балаў.

28-29 чэрвяня. У г. Осака (Японія) праведзена нарада 20-і па пытаннях **клімату і бяспекі.** Вялісія паўтары гадзіны перамовы паміж У. Пуціным і Трампам. Пуцін піў чай са свайго тэрмаса.

28 чэрвяня. У мястэчку Карпентрас, поўдзень Францыі, а 14.00 гадзін, паводле мясцовага часу тэмпература дасягнула **44,3 градуса Цэльсія.** Адзначаецца, што спікота пабіла гістарычны рэкорд.

29 чэрвяня. 10-ы дзень працэстаў (мітынг і ішэсці) у **Тбілісі** (Грузія). Пачаліся тыдзень таму назад з-за таго, што ў крэслы старшыні парламента пасадзілі часова і ганарова дэпутата Дзярждумы Расіі Гаўрылава.

30 чэрвяня. Прэзідэнт Расіі Уладзімір Пуцін прыляцеў у Менск з г. Брацка і правёў нефармальную сустэрчу з Аляксандрам Лукашэнкам у ягонай рэзідэнцыі "Заслаўе" (пад Менскам). Пазней да іх далучыўся прэзідэнт Таджыкістана Эмамалі Рахмон.

30 чэрвяня. У Менску ўрачыстае закрыцце II Еўрапейскіх гульняў. Удзельнічалі каля **4 тысяч** спартсменаў. Пераможцы атрымалі 213 медалёў. Беларускія спартсмены заваявалі 69 медалёў, сярод іх - 24 залатыя, 16 сярэбрных і 29 бронзавых. Расійскія спартсмены атрымалі 109 медалёў (з іх - 44 залатыя). На трэцім месцы па колькасці медалёў (51) - Украіна.

Беларусь выдатковала на Еўрапейскія гульні 540 мільёнаў рублёў, у тым ліку з блоджэту - 266 мільёнаў. ЕАК узяў на сябе выдаткі за перавоз спартсменаў на гульні.

Чэрвень. Сенсацыйную знаходку выявіла **археалагічная** экспедыцыя падчас раскопак недалёка ад вёскі Верабкі Лепельскага раёна. Па-рэшткі чалавека, які жыў, як мяркуеца, на мяжы каменнаага і бронзавага

3 падзей 2019 года

Складу Сымон Барыс

веку, выкапалі на стаянцы Беращча-1. Раскопкі праводзіў Максім Чарняўскі (сын пісьменніка Міхася Чарняўскага).

1 ліпеня. У Менску беларускі хірургі трохгадовому хлопчыку Яну са Смаргоні зрабілі 14-гадзінную ўнікальную **аперацыю** на сэрцы (замена клапана), пры гэтым спынілі работу сэрца на 3 гадз. 20 хв.

У Берасці супрацоўнікі КДБ узялі пад варту кіраўніцтва акумулятарнага завода (5 чалавек).

Навальніца і моцны вецер ўвечары на Палессі паваліў дрэвы і абарваў лініі электраперадач.

2 ліпеня. КДБ РБ узбудзіў **крымінальную справу** супраць уладальніка і кіраўнікоў Берасцейскага акумулятарнага завода - Віктара Лемешаўскага і іншых асоб за парушэнні экалагічнага законадаўства.

3 ліпеня. У Беларусі святкавалі Дзень незалежнасці. У Менску ўвечары правялі парад беларускіх і расійскіх войск. Затым быў фейверк. Адбыліся 3 вялікіх з 6 месці правядзення салюту. На беразе Свіслачы параніла 10 чалавек, з іх жанчына Наталля Максімчук (1955 г. нар.) адразу памерла. (А 3 ліпеня 2008 г. на канцэрце ўзарваўся самаробны пакет з гайкамі і быў паранены 54 чалавекі.)

5-6 ліпеня. Адбыўся фест у **Будславе**, на якім прысутнічалі ўсе беларускія біскупы.

10 ліпеня. Памёр народны мастак **Віктар Грамыка**, які нарадзіўся ў 1923 годзе на Магілёўшчыне.

11 ліпеня. Адкрыццё фестывалю "Славянскі базар" у Віцебску, які закрыўся 15 ліпеня 2019 года.

17 ліпеня. Прэзідэнты Аляксандар Лукашэнка і Уладзімір Пуцін прыбылі ў манастырь, што на востраве **Вааламе** ў Ладажскім возеры. Кіраўнікі Беларусі і Расіі агледзелі Спаса-Праабражэнскі сабор, прысутнічалі на службе ў гэтым храме, а таксама пабываілі на тэрыторыі скіта ў імя Усіх Святых, у царкве Смаленскай іконы Божай Маці і капліцы Царскіх пакутнікаў. З А. Лукашэнкам быў і яго малодшы сын Мікола.

18 ліпеня. У Магілёўскім раёне **бура** сарвала стрэхі з сямі жылых дамоў, дзесяці дачных домікоў, ся-мі гаспадарчых будынкаў, вырваны некалькі дрэвў з карэннем.

20 ліпеня. У сувязі з 75-годдзем вызвалення Беларусі ад нямецка-фашистскіх захопнікаў падпісаны **Закон аб амністый.** На волю выйдуць з турмы каля 2000 зняволеных, а ўсяго амністия датычыцца каля 6 тысяч зняволеных.

20 ліпеня. У Москве адбыўся **масавы мітынг** (па колькасці такога не было ад 2012 г.), на якім прыняты рэзалюцыя, каб быў зарэгістраваны ўсе 18 незалежныя кандыдаты ў Думу горада Москвы. Мэру Москвы Сабяйніну выстаўлены нават ультыматум.

20 ліпеня. У Трошчыцы Карэліцкага раёна памёр 26-гадовы **Міхаіл Куневіч**, які служыў у беларускай арміі, будычы хворым на ракастроўніка. Прастужыў 11 месяцаў, часта хварэў, але яму не верылі.

23 ліпеня. Прэзідэнт падпісаў **Закон** аб зменах у Працоўным кодэксе Рэспублікі Беларусь. У ім тэрміновыя контракты ўзаконены, і работнік не мае права звольніцца па ўласным жаданні да канца дзеяння контракту.

24 ліпеня. На перагоне Орша-Віцебск сышлі з рэек 15 цистэранаў з прапанам. Пациярпелых людзей няма.

25 ліпеня. У сярэдзіне дня ў Будславе і некаторых вёсках Мядзельскага раёна была **навальніца.** Выпаў снег і град. Лыдзіны граду мелі памер курынага яйка. Пабіты вонкі ў хатах і школе цяпіліц.

27 ліпеня 2019 года беларус Віталь Гуркоў стаў першым двухзывым чэмпіёнам свету паводле версіі Kunlun Fight. Ён перамог тайскага спаборніка Сяргея Ваганаў і Вольга Нячай.

27 ліпеня. У Маскве каля мэрыі прайшлі несанкцыянаваны мітынгі. Паліцыя і Расгвардыя затрымалі каля тысячы чалавек. Масквічы пратэставалі супраць таго, што не зарэгістраваны незалежныя кандыдаты ў дэпутаты Маскоўскай гарадской думы.

29 ліпеня. Прэзідэнт Беларусі Аляксандар Лукашэнка прызначыў на пасаду старшыні **Гомельскага** аблвыканкама Генадзя Міхайлавіч Салаўя (нар. 1963, Наваградскі р-н).

Пасаду старшыні Гомельскага аблвыканкама да красавіка 2019 года займаў Уладзімір Дворнік, аднак пазней ён перайшоў на пасаду віц-прем'ера.

1 жніўня. Павялічаны памер **пенсіі** на 6,6 %. Цяпер сярэдні памер прызначаных пенсій складае 432,27 рубля, пенсія па ўзросце - 446,84 рубля. Сярэдні месачны заробак 925,77 рубля.

1 жніўня. Золатавалютны рэзервы Беларусі дасягнулі рэкорднай лічбы. Як інфармуе прэс-служба Нацбанка, на 1 жніўня яны складалі **8,6 млрд даляраў** (у эквіваленце, гэта новы гістарычны максімум). Папярэдні быў усталяваны 1 ліпеня 2012-га, але тады было амаль на 300 мільёнаў доўшы.

3 жніўня. У Маскве мітынгі з патрабаваннем "Вернем сабе права на выбары". Затрымана больш за 1 300 чалавек. Адміністрацыйныя арышты і штрафы прысуджаны многім.

3 жніўня. Пагранічнікі і вайскоўцы транспортных войск адкрылі **новы мост**, пабудаваны на Віліі ў Астравецкім раёне.

У Лунінцы Тамара Нагорная на дачным участку вырасціла **тамат** вагой 1 кг.

Ноччу, з 3 на 4 жніўня, устаноўлены рэкорд па мінімальным памерам прызначаных пенсій складае 432,27 рубля, пенсія па ўзросце - 446,84 рубля. Сярэдні месачны заробак 925,77 рубля.

5-6 жніўня. У Беларусі адбыўся **міжнародны армейскі мітынг**.

Ноччу з 5 на 6 жніўня. У Кличаве паветра астыла да 3,1 градуса.

Ранейшы мінімум на гэты час складае 5,3 градуса (6 жніўня 1976 года ў Горках).

9 жніўня. Спартовец Дзмітрый Белайц, старшыня Беларускай федэрацыі сілавога шматбор'я, сумеў у Менску, каля Менскага аўтазавода, працягнуць працягнуць калону з **15 грузавікоў** агульнай масай 145 тон на 7 метраў. Гэтым ён усталяваў сусветны рэкорд.

9 жніўня. У Сан-Францыска (ЗША) **Генадзь Караткевіч** (беларус) штогод раз запар атрымай першы прыз на міжнародным турніры па праміраванні.

10 жніўня. Масавы мітынг пратэсту ў Москве на пр. Сахарава.

Гэтая дазволена маскоўскім ўладамі мерапрыемства. Нягледзячы на даждж выйшлі на мітынг каля 50 тысяч чалавек. Выступленні супроты таго, што не зарэгістраваны незалежныя ад улады кандыдаты.

12 жніўня. У Лідзе, на рагу вуліц Грунвальдской і Замкавай, устанавілі **помнік Гедыміну** (скульптар Сяргей Ваганай і Вольга Нячай). Адкрыццё адбылося 7 верасня.

13 жніўня. Лукашэнка прызначыў старшыню **Следчага камітэта** Наскевіча і выказаў нездадаванне, што Галавац працягніць ў ізялітары гады і аказаўся невінаваты. Двойчы апраўданы судом. 8 лютага 2018 году суд апраўдаў Андрэя Галавача, аднак тут жа ў судовай зале яго разшэннем следства зноў арыштоўваюць па новай крымінальнай справе.

Больш за тое, супраць ягонага адваката Ірыны Рэйт былі распачаты дзве крымінальныя справы (цяпер спыненыя). 19 ліпеня суд апраўдаў Андрэя Галавача другім разам. Аднак праектура абскардзіла прысуд, галоўнага інженера МЗКЦ чакае новы судовы разбор. Відавочна, бакі пайшлі на прынцып, і толькі ўмяшанне Лукашэнкі можа спыніць гэты канфлікт.

15 жніўня. Падчас наведвання Старадарожскага раёна памочнікі **Аляксандар Косінец** паведаміў, што летася толькі ў адной Менскай вобласці загінулі 19,6 тысяч галоў буйной рагатай жывёлы, 102,8 тысячы свіні.

А за першое паўгодзізе 2019-га года падзёж буйной рагатай жывёлы ў рэгіёне скла

"ДАРОСЛЫЯ - ДЗЕЦЯМ"

19 лютага, напярэдадні Міжнароднага дня роднай мовы ў Лідскай раённай бібліятэцы імя Янкі Купалы адбылася ўрачыстая цырымонія адкрыцця IV адкрытага рэгіянальнага літаратурнага конкурсу імя Веры Навіцкай "Дарослія - дзецям".

Дадзены конкурс стаў яшчэ адной лідской культурнай традыцыяй - ладзіца ён раз у два гады. Арганізаторам конкурсу выступае дзяржаўная ўстанова культуры "Лідская раённая бібліятэка імя Янкі Купалы".

Вера Сяргеевна Навіцкая - аўтар не сколькіх дзіцячых кніг прозы пра дзяўчынкі гімназістак. Яна ўзначальвала з 1910 года "Лідскую прыватную жаночую гімназію Ф.Л. і В.С. Навіцкіх". Творчая спадчына Навіцкай - яскравы прыклад плённай працы на ніве выхавання і адукацыі юнага пакалення.

Конкурс арганізаваны з мэтай выяўлення, падтрымкі і заахвочвання лідскіх пастаў і празаікаў да напісання твораў для дзяцей. У 2020 годзе конкурс праходзіць з 3 лютага па 5 снежня ў дзвюх намінацыях: "Паэзія" і "Проза".

Якасна арганізаваная праграма мерапрыемства не пакінула абыякавымі нікога з прысутных. Удзельнікамі імпрэзы сталі сябры літаратурнага аб'яднання "Суквецце" пры рэдакцыі "Лідской газеты". З уступным словам выступіў лідскі краязнавец, старшыня Лідской гарадской арганізацыі ТБМ Станіслаў Вацлававіч Суднік, пазнавальнім аказаўся яго кароткі агляд жыццёвага і творчага шляху лідской пісьменніцы.

Перад прысутнымі літаратарамі выступіла таксама Велясевіч Таццяна Пятроўна, загадчык бібліятэкі ДУА "Сярэдняя школа № 16 г. Ліды", кіраўнік абласнога рэсурснага цэнтра. Сумеснымі намаганнямі бібліятэкі і школы былі раздрукаваны сем кніг Веры Навіцкай: тэтраполія пра жыццё Марусі Старабельскай "Добра жыць на свеце", "Вясёлыя будні", "Ціхамірныя гады", "Першыя мроі"; аповесці для юнацтва. Таксама была створана віртуальная кніжная выставка-дасце "Ліда, падзеленая на гады", у якой змешчаны біографія аўтара, вокладкі кніг, бібліографічнае апісанне прыжыццёвых выданняў, а таксама QR-коды, спампаўшы якія, можна прачытаць усе кнігі аўтара.

Удзельнікі мерапрыемства з дапамогай вядоўцаў Курбыкі Галіны і Мацу-

левіча Аляксандра ўспомнілі гісторыю конкурсу, якая пачынаецца з 2014 года, і пазнаёміліся з асноўнымі патрабаваннямі, якія прад'яўляюцца да літаратурных работ намінантаў. Таксама вядоўцы далі магчымасць кожнаму з удзельнікаў выказацца, прачытаць некалькі асабістых твораў. Упрыгожаннем мерапрыемства стала выступленне навучэнцаў ДУА "Лідская дзіцячая школа масацтваў".

Nashi kar.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб реєстрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даўгіна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by

Жывы выток зямлі беларускай

Музычна-пастычная вечарына "Жывы выток зямлі беларускай", прымеркаваная да Міжнароднага дня роднай мовы прайшла ў малой зале Лідскага палаца культуры 19 лютага. Вечарына планавалася на 21 лютага, але ўзніклі непараадольныя абставіны ў выглядзе ўрачыстага адкрыцця культурнай стаўліцы Беларусі, і імпрэза, якая ладзіца ўжо пяты год падрад, прайшла на два дні раней.

Вечарыну арганізоўвалі сіламі творчага аб'яднання "Музальянс", Лідская музычнага каледжа, літаб'яднання "Суквецце". Рэжысёр праграмы - Горгуль Васіль Канстанцінавіч.

Гучалі песні ў выкананні Аліцыі Казак ("Спей дубраў", Славаміра Шклёніка (Мой родны кут...), "Мой край"), Людмілы Краснадубской ("Беларусь"), Віктары Кузьмы ("А ў садзе рэчанька"), Анастасіі Круповіч ("А ў Марусі хата на памосце", "Лён, ляночак", "Вішня"), Лізаветы Капцевіч ("Месяц і вішанька"), беларуская народная песня "Дровы" ў выкананні Народнага ансамбля "Вербіца", саліст Іван Мярэўца, песня "Больш табе я не пазваню" ў выкананні музычнага эстраднага калектыва "Талісман", кіраўнік Дзяніс Варановіч.

Лідскія паэты на сцэне заўважаны не былі, а вось паэтэс сабралася цэлае "Суквецце". Са сваімі вершамі, прысвечанымі роднай мове, малой і вялікай радзіме выступалі: Людміла Краснадубская, Вольга Бічэль-Ашмяна, Ганна Рэлікоўская, Станіслава Белагалавая, Ірына Маркевіч, Ала-

Юшко, Ірына Вашкевіч, Яна Марцэвіч.

Шчырая беларуская атмасфера, разняволеная і ўпэўненая ў сабе людзі, што на сцэне, што ў зале. Кавалачак сапраўднай Беларусі. І гэта толькі Палац культуры горада Ліды. А акрамя таго

святочныя імпрэзы прайшли ў Бярозаўцы, у многіх вясковых дамах культуры і бібліятэках. Усяго ж мерапрыемствы да Дня роднай мовы ахапілі на Лідчыне каля 20 населеных пунктаў. Свята роднай мовы на Лідчыне стала добрай традыцыяй.

Яраслаў Грынкевіч.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юлія Бажок, Марыя Баравік, Аляксей Карпенка, Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Людвіка Таўгень, Алег Трусаў, Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://nslowa.by/> <http://naszaslowa.by/>
<http://pawet.net/> <http://kamunikat.org/>
<http://tbm-mova.by/> <http://belkiosk.by/>

*Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.
Рэдакцыя рукапісы не вяртае.*

Газета надрукавана ў Лідской друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".
Газета падпісана да друку 24.02.2020 г. у 17.00. Замова № 163.

Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 1500 асобнікаў.

Падпісны інಡекс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 2,61 руб., 3 мес.- 7,83 руб.

Кошт у розніцы: па дамоўленасці.